

РОЛЬ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ ВОЛОДИМИРА СИМИРЕНКА У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

***М. Д. Мельничук, доктор біологічних наук, професор,
член-кор. НААН України, директор ННІ рослинництва,
екології та біотехнологій НУБіП України,***

***А. М. Силаєва, доктор біологічних наук, професор,
професор кафедри садівництва імені проф. В. Л. Симиренка
НУБіП України***

Коротко висвітлено життєвий і творчий шлях видатного українського вченого, генетика-садівника, професора Володимира Симиренка. Проаналізовано основні здобутки його наукового спадку. Визначено шляхи їх втілення у сучасну розбудову садівничої галузі України.

Садівництво, історія, Володимир Симиренко

Коріння родового дерева Володимира Симиренка глибоко проросло в українську землю. Його прадід Федір (1790–1867) був онуком запорізького козака Андрія, який відмовився присягнути імператриці Катерині II і став кріпаком. Кріпаками князя Михайла Воронцова були і син Андрія Степан, і онук Федір. Останній зумів узяти в оренду водяні млини на річці Вільшанці і, накопичивши потрібну суму грошей, викупитися на волю. Згодом йому поталанило породичатися зі спритними хлопцями – братами Яхненками, разом з якими організував торговельну фірму, що мала магазини й бази на всій території України. Старший син Федора – Платон (1820–1863), ще не маючи навіть вищої освіти, став мозковим центром фірми. Саме за його наполяганням Торговельний Дім “Брати Яхненко і Симиренко” після 1840 р. перетворився із суто торговельної фірми на промислово-виробничу, яка спорудила в Україні декілька власних цукроварень і навіть машинобудівний завод. На цьому заводі було побудовано два перших в Російській Імперії пароплави з металевими корпусами – “Українець” і “Ярослав”, на яких вивозили по Дніпру цукор до портів чорноморського узбережжя [4].

Закінчивши політехнічний інститут у Парижі, Платон Симиренко у 1843 р. став технічним керівником сімейної фірми. Поряд з цим він захоплювався ще й садівництвом. На родинному хуторі у Млієві (він і нині носить назву Платонів хутір) Платон Федорович у саду й в оранжереї зібрав понад сотню різних плодово-ягідних і декоративних рослин. А в день одруження у 1847 році з Тетяною Іванівною Овчинніковою він посіяв тут яблуневе зернятко. Яблунька, що виросла з нього, стала ніби талісманом сім'ї. Її пагони прищеплювали у садах друзів та знайомих, розмножували й у власному саду. Так з'явився на світ знаменитий ренет Симиренка [4].

Подальшу селекцію і ретельне дослідження сорту здійснив син Платона Левко (1855–1920) – майбутній “король російського садівництва” [2]. Він і дав новому сорту ім'я свого батька.

Левко Симиренко, закінчивши з золотою медаллю приватну гімназію в Одесі, поступив у 1874 році на природниче відділення фізико-математичного факультету Київського університету. Тут він взяв участь у діяльності студентських революційних гуртків, тож, потрапивши під пильний нагляд поліції, змушений був перебратися до

Одеси. Та це не врятувало його від арешту одразу після закінчення курсу. Далі – тюрма і заслання до Сибіру (з 1880 до 1887 року). Там він взяв шлюб з відомою польською революціонеркою Альдоною Емилівною Грузевською (1857–1934), яка була причетною до замаху на царя Олександра II. Навіть у засланні він знаходив можливість займатися улюбленою справою – садівництвом. Саме тут він розпочав розробляти наукові засади створення сланких садів. До речі, з його ініціативи було закладено міський парк у Красноярську. Оскільки після заслання йому було заборонено проживати в головних містах Росії, займатися науковою працею в державних установах і викладанням у вищих учбових закладах, подружжя перебралося до родинного гнізда – у Мліїв. Тут Левко Платонович з головою поринув у розробку наукових засад промислового розсадництва, запровадив технологію зимового щеплення плодових культур, застосування карликових підщеп, стратифікації насіння тощо. Вже до кінця століття він зібрав у Мліївському розсаднику помологічну колекцію, яка нараховувала понад 3000 сортів плодових і ягідних культур, 937 сортів троянд, понад 300 сортів хвойних та інших порід. Одночасно, узагальнюючи власні спостереження і глибоко аналізуючи світову наукову літературу, він створював справжні наукові шедеври. Його доробок налічує близько сотні капітальних наукових праць. Крім того, він є фундатором економіки та організації промислового садівництва [15, 17].

Після революції розсадник було націоналізовано, а Левка Платоновича призначили його директором і науковим керівником. Проте, за нез'ясованих досі обставин, його життя у різдвяну ніч 1920 року обірвала куля чекіста, проливши кров великого вченого на сторінки праці “Українсько-російська помологія”, яку він саме завершував.

Гідним продовжувачем батьківської справи став Володимир Левкович Симиренко – видатний український вчений, перший вітчизняний генетик-садівник, неперевершений організатор. Народився він 29 грудня 1891 р. у Млієві. З дитинства мрією його життя стало: “укрити садами увесь світ!”. Навчався у Полтавській, а з 1904 по 1910 р. – у 7-й Київській гімназії, після закінчення якої поступив на сільськогосподарський факультет Київського політехнічного інституту (нині Національний університет біоресурсів і природокористування України – НУБіП). Навчання було перервано початком першої світової війни 1914 р. Хоча Володимир Симиренко мав звільнення від військової служби за станом зору, він добровільно виконував інтендантські обов'язки з постачання армії продуктами харчування, тож зміг завершити освіту (з відзнакою) лише у 1918 р., після чого отримав призначення до відділу садівництва Міністерства земельних справ України. Після створення у 1920 р. Всеукраїнського сільськогосподарського наукового комітету (фактичного попередника нинішньої Національної академії аграрних наук України) став керівником секції садівництва та городництва і очолював її до часу реорганізації комітету в 1926 р.

За ініціативою та рекомендацією наукового комітету Колегія Наркомзему УРСР постановою від 25 листопада 1920 р. заснувала на території колишнього маєтку Симиренків у Млієві Садово-городню дослідну станцію і Центральний державний плодовий розсадник. Директором обох установ призначили Володимира Симиренка. На цій посаді він перебував до 1930 р. [3, 13].

На початку 20-х років під час чергової поїздки до Харкова (тодішньої столиці України) Володимир Левкович познайомився з Марією Демидівною Улянченко (1890–1979), яка завідувала канцелярією Українського Червоного Хреста. Невдовзі вони одружилися, вона переїхала до Млієва, де народила йому двох дітей: доньку Тетяну (1926–2001) і сина Олексу (1931–1979). Після арешту чоловіка у 1933 р. вона змушена була разом з дітьми покинути Київ і ціною неймовірних поневірянь, голодуючи і

жебракуючи, вибратися за межі країни та зрештою дістатися Канади. Там вона за допомогою української діаспори змогла дати дітям вищу освіту, вони обоє стали професорами.

У буремні роки становлення Радянського Союзу В. Л. Симиренко докладав неймовірних зусиль для відродження зруйнованої і занедбаної садівничої галузі не лише в Україні, але й в інших республіках держави. Він всюди організовував закладання розсадників й нових садів, багато уваги приділяв підготовці фахівців садівничої справи. Ще з 1920 р. почав читати курс лекцій в Одеській школі садівництва, а вже наступного року був обраний професором плодівництва та інтенсивних культур Уманського і Полтавського сільськогосподарських інститутів. У 1926–1932 рр. був професором і завідувачем кафедри плодоовочівництва Київського сільгоспінституту (нині – кафедра садівництва НУБіП України), створив відповідні підручники. У 1930 р. організував і очолив Всесоюзний науково-дослідний інститут плодово-ягідного господарства (нинішній Інститут садівництва НААН України) – єдиний в Союзі, де проводились дослідження з генетики садових культур.

Продовжуючи наукові й практичні напрацювання батька, Володимир Левкович уже в 1923 р. створив так звану “Українську помологічну книгу” – фактично картотеку багатьох тисяч маточних дерев, ретельно досліджених, пронумерованих, з зазначенням точних адрес на всіх теренах України. Саме з цього і стартувала українська селекція плодових культур. Створені сортовипробувальні станції та опорні пункти не лише в Україні, а й в інших радянських республіках, отримуючи садивний матеріал із розсадників В. Симиренка, розпочали швидкими темпами випробовувати, розмножувати та впроваджувати стандартизований асортимент плодових культур, рекомендований для різних ґрунтово-кліматичних зон країни. Така чітка організаційна робота і вражаючі досягнення були високо оцінені директором Всесоюзного інституту рослинництва, академіком Миколою Івановичем Вавіловим, який запропонував підпорядкувати очолюваному В. Л. Симиренком інституту дослідницькі й опорні пункти садівництва всього Радянського Союзу [3]. Та цим планам здійснитися не судилося. У 1933 р. Володимира Симиренка заарештували як ворога народу, звинувативши в тому що він “образив мічуринців, відмовившись визнати їх сорти й методи”, а у 1938 р. розстріляли. Така сама доля за 5 років по тому спіткала і його соратника-однодумця, войовничого антилисенківця Миколу Вавілова [8].

Цими варварськими діями в Україні (та й у всьому Союзі) генетику було відкинуто назад на багато десятиліть, наслідки чого відчуються й досі. Одразу після розстрілу із бібліотек було вилучено і знищено всі праці Володимира Симиренка, його ім'я годі шукати в радянських енциклопедіях навіть післявоєнних видань (хоча на вимогу родичів і світової громадськості його реабілітували ще у 1957 р.). Та навіть уже в незалежній Україні про 100-річчя з дня народження Володимира Левковича так ніхто й не згадав... А ось у Москві зуміли в 1987 р. здійснити ювілейне видання праць Миколи Вавілова, включаючи й раніше заборонені [1].

У науковій бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України дивом зберігся примірник книги Володимира Симиренка “Плодові асортименти України”, виданої у 1930 р. видавництвом “Радянський селянин” [12], хоча прізвище автора на обкладинці й титульній сторінці було ретельно замальовано. Вважаємо, що її слід було б терміново перевидати.

У 1932 р. В. Симиренко подав до того самого видавництва свою капітальну працю – посібник для студентів “Часткове сортознавство плодових рослин”, але з арештом автора рукопис книги у видавництві конфіскували, і вона, вочевидь, так ніколи й не побачила б світу, якби його донька Тетяна під час обшуку не зуміла заховати копію

рукопису, а згодом вивезти її за кордон, до Канади. У 1992 р. Тетяна Володимирівна Симиренко-Торп привезла цей рукопис в Україну і опублікувала у видавництві “Аграрна наука” у двох томах [13, 14]. З цього і розпочалося повернення із повного забуття імені славного сина і великого патріота України та його неоціненної наукової спадщини. Стали з’являтися відповідні публікації в пресі, відбуватися виставки й зустрічі. А 23–25 листопада 2011 р. в НУБіП України з великим успіхом пройшла перша Всеукраїнська науково-практична конференція “Історія, сучасний стан та перспективи розвитку садівничої галузі України”, присвячена 120-й річниці від дня народження В.Л. Симиренка. Організаторами конференції були ННІ рослинництва, екології і біотехнологій та кафедра садівництва.

Це був перший в Україні (та й у світі) форум, присвячений постаті великого українського помолога, генетика і селекціонера – професора Володимира Левковича Симиренка. У роботі конференції взяли участь 9 академіків і членів-кореспондентів, 16 професорів і докторів наук, 42 кандидати наук, 40 молодших наукових співробітників (без ступеня), аспірантів і студентів з 12 наукових і навчальних установ України. Заключною постановою конференції було відзначено високий науковий рівень зроблених доповідей та активне їх обговорення, а також підтримано пропозицію про присвоєння кафедрі садівництва НУБіП України імені професора Володимира Симиренка.

Серед величезної, неоціненної (і досі належним чином не оціненої) наукової спадщини Володимира Левковича Симиренка найважливішими є два напрями: створення системи садового моніторингу та організація сортовивчення садових культур. Одразу слід зауважити, що це – далеко не тотожні проблеми (як за обсягами завдань, так і за просторово-часовими характеристиками). Якщо сортовивчення здійснюється протягом кількох років, після чого приймається рішення про придатність того чи іншого сорту для використання його в даній агрокліматичній зоні, то моніторингові дослідження повинні вестися постійно десятками і сотнями років та охоплювати всю територію країни чи навіть земної кулі.

Науково-організаційні основи садового моніторингу уперше в світі було закладено Володимиром Симиренком ще у 20–30-х роках минулого століття. Тоді ще не існувало такого терміну – “моніторинг”, ним почали користуватися лише через півстоліття по тому. Прийшов він до нас з англійської, хоча походить з латини: monitor означає “наглядати, спостерігати, контролювати, наставляти”. Моніторингом називають систему контролю будь-яких явищ, подій чи показників, що цікавлять дослідників або органи управління різних рівнів. Неодмінною складовою моніторингу є три основні блоки: 1) система збору первинної інформації, тобто мережа спостережень; 2) централізована система зберігання інформації, тобто банк даних; 3) система аналізу і узагальнення інформації, що видає результат для прогнозування чи прийняття управлінських рішень.

Після заснування у Києві Всесоюзного науково-дослідного інституту плодово-ягідного господарства В. Л. Симиренко у 1930 р. організував розгалужену мережу установ садівничого профілю, звідки до нього надходила інформація про стан насаджень і розвиток наукових досліджень не лише в Україні, але й в інших садівничих регіонах колишнього Радянського Союзу. На жаль, після розстрілу Володимира Левковича проблема моніторингових досліджень у садівництві була забута на довгі шість десятиліть.

Лише у 1995 р. за ініціативою одного з авторів цієї статті, підтриманою керівництвом Інституту садівництва УААН, було започатковано створення системи моніторингових досліджень, яка запрацювала на повну силу з 1997 р. Мережу спостережень складала 16 установ і дослідних господарств, підпорядкованих Науковому центру “Плодівництво” та розташованих у різних агрокліматичних зонах

України. Інформація від них надходила щоквартально (а у разі потреби – терміново) і містила такі основні показники: 1) агрометеорологічні умови; 2) небезпечні природні явища; 3) фенологічні спостереження; 4) етапи морфогенезу культур; 5) інтенсивність утворення генеративних бруньок; 6) техногенні впливи; 7) пошкодження умовами зимівлі;

8) пошкодження весняними і осінніми приморозками; 9) пошкодження шкідниками; 10) інфекційні хвороби, в тому числі карантинні; 11) фізіологічні хвороби; 12) інтенсивність цвітіння; 13) інтенсивність зав'язування плодів; 14) інтенсивність осипання зав'язі; 15) урожайність прогнозована; 16) урожайність фактична; 17) якість урожаю [7, 10].

Функціонування системи моніторингу не лише давало змогу постійно тримати руку на пульсі садівничої галузі України, але й відслідковувати результати застосування тих чи інших агротехнічних заходів, а у поєднанні з даними різноманітних модельних дослідів сприяло глибшому розумінню механізмів життєдіяльності рослинного організму, зокрема щодо явищ морозо- і посухостійкості або протидії мікробній чи вірусній інфекції [5, 6, 9, 11, 18–23].

На жаль, нині ця система працює не досить ефективно. Хочемо висловити свою тверду впевненість у тому, що якість і обсяг моніторингових досліджень слід негайно підвищувати у зв'язку з проблемами глобальних змін клімату. Ймовірно, справу можна було б змінити на краще, залучивши до цих робіт науковців НУБіП і враховуючи розгалужені зв'язки університету з численними навчальними і науковими закладами на усій території України. Це б стало гідною даниною пам'яті нашого славетного корифея Володимира Левковича Симиренка.

Володимир Симиренко був людиною неймовірної працелюбності і працездатності. За короткі 13 років, відпущених йому долею на наукову, практичну і педагогічну діяльність, він встиг зробити так багато, що нині було б не під силу навіть великому колективу.

Та, мабуть, найважливішою справою його життя стало створення Всеукраїнської помологічної книги. Щоправда, книгою її можна назвати чисто умовно, бо насправді це – ефективно діючий механізм, який виконував цілу низку завдань: 1) реєстрацію всього сортового складу плодівих порід в Україні; 2) вивчення товарних якостей плодів промислового асортименту, виплечаних у різних природно-історичних і економічних умовах України; 3) ринкову оцінку плодів нашого виробництва; 4) уточнення асортиментів масового поширення; 5) апробацію колекційних садів і окремих дерев для надання їм статусу маточних (лише від них дозволено відбирати живці для розмноження); 6) контроль і сортову апробацію всієї розсадницької мережі України; 7) сортове визначення зразків плодів і вегетативних частин, що їх надсилають окремі особи і установи.

Завданням Помологічної книги було також виконання певних науково-дослідних робіт: 1) вивчення в розсадниках особливостей і морфологічних ознак для характеристики і визначення сортів; 2) вивчення вегетативних і генеративних частин дорослих дерев з метою відшукування ознак відомих сортів; 3) вивчення технічних характеристик садивного матеріалу для уточнення технічних стандартів (зокрема, беручи до уваги особливості росту окремих порід і сортів на різних підщепах).

У Помологічній книзі було використано такий поділ виробничих районів: IA (Волинь), IB (Чернігівщина), IIA (Поділля), IIB (Наддністрянщина), IIIA (Київщина, Уманщина, Шевченківщина), IIIB (Полтавщина – північ), IIIB¹ (Полтавщина – південь), IIIB (Харківщина), IVA (Зінов'ївщина), IVB (Миколаївщина), IVB¹ (Мелітопольщина), IVB (Старобільщина), IVB¹ (Синельниково-Лозівський), IVB² (Переддонбасівський), VA

(Південний надморський Степ), VB (Херсонщина), VI (Центральноозрошуваний Степ – Запоріжжя), VII (Донбас), VIII (Приміські райони).

Нижче, як приклад, наведено перелік маточних дерев для яблуні сорту Ренет Симиренко станом на 1930 рік [13].

Маточні дерева яблуні сорту Ренет Симиренко

№ саду	Район	№№ дерев
1	IVB	503
5	VI	525, 526, 527, 528, 529
6	VI	592, 593, 594, 595, 596
7	VI	738
16	VII	679
17	VII	655, 656, 657
18	IIIБ	830, 831, 832, 833, 841, 842, 843
26	IIIA	115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 132, 135, 136, 137, 138
28	IIIA	1249
31	IIIБ	1833
32	IIIБ	1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774
37	IVB	1676, 1677
39	IVB ¹	2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2238
41	IIA	1203, 1204, 1205
47	IIB	2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579
48	IVB	2354, 2355
50	VII	1941, 1942, 1943, 1944, 1945
74	IA	3934
80	IIA	2691, 2693, 2694, 2695, 2696

Майже одночасно з проведенням стандартизації асортиментів плодкових і ягідних культур в Україні такі роботи стартували по всьому Союзу, тому вже в кінці 1931 р. у Києві відбулася Всесоюзна нарада з цього питання, рішення якої було покладено в основу Постанови Наркомзему СРСР, що затвердила введення цих стандартів “у плодове соціалістичне виробництво” з 1932 р. [13].

Вважаємо, що на нинішньому етапі розвитку садівничої галузі України нам слід більшою мірою взяти на озброєння наукову спадщину Володимира Симиренка, особливо що стосується визначення асортименту плодкових культур для різних регіонів і зон садівництва. Це дасть змогу підвищити урожайність і якість отримуваної продукції з тим, щоб не лише задовольнити попит внутрішнього ринку, а й активно вийти на зовнішній.

Для цього потрібно: 1) встановити ефективні взаємозв'язки між існуючими державними сортовипробувальними станціями, відповідними науковими і навчальними закладами, які працюють над проблемами селекції та сортовивчення садових культур; 2) створити маточні насадження апробованих порід і сортів для забезпечення живцями розсадників, заборонивши використання не паспортизованих сортів. Певною запорукою успіху могло б стати утворення Всеукраїнського товариства садівників, що об'єднувало б як фахівців цієї справи, так і аматорів. Адже садівництво – це генетична риса справжнього українця [16].

Тож нехай здійснюється мрія Володимира Симиренка – вкрити садами якщо не весь світ, то хоча б усю територію України.

Список літератури

1. Вавилов Н. И. Теоретические основы селекции / Н. И. Вавилов. – М.: Наука, 1987. – 512 с.
2. Вольвач П. В. Український король російського садівництва / П. В. Вольвач // Родовід. – 1995. – № 1 (10). – С. 57–61.
3. Вольвач П. В. Володимир Симиренко / П. В. Вольвач // Там же. – С. 63–76.
4. Гамоля Наталя. Генерація перших і єдинствених. Династія Симиренко / Наталя Гамоля // www.kontrakty.com.ua/show/rus/article/15/372003704.html.
5. Кондратенко П. В. Пошкодження плодів культур бактеріальним опіком / П. В. Кондратенко, А. М. Силаєва, В. Г. Пилипенко // Вісник аграрної науки. – 2002. – № 1. – С. 28–32.
6. Мельничук М. Д. Фітовірусологія. – К.: Поліграфконсалтинг, 2005. – 200 с.
7. Проблеми моніторингу у садівництві / За ред. А. М. Силаєвої. – К.: Аграрна наука, 2003. – 349 с.
8. Репрессированные биологи, философы биологии и сельскохозяйственные специалисты // www.ihst.ru/projects/sohist/papers/jorpril.htm
9. Силаєва А. М. Адаптивні та захисні реакції садових культур на дію абіотичних і біотичних чинників / А. М. Силаєва // Наук. вісн. НУБіП України. – 2009. – Вип. 133. – С. 30–39.
10. Силаєва А. М. Методологія комплексних досліджень у садівництві / А. М. Силаєва // Наук. вісн. НУБіП України. – 2010. – Вип. 149. – С. 307–314.
11. Силаєва А. М. Антистресові технології у садівництві / А. М. Силаєва, В. В. Тороп // Наук. вісн. НУБіП України. – 2011. – Вип. 162, ч. 1. – С. 188–197.
12. Симиренко В. Л. Плодові асортименти України / В. Л. Симиренко. – Харків: Радянський селянин, 1930. – 357 с.
13. Симиренко В. Л. Часткове сортознавство плодів рослин / Том 1: яблуна / В. Л. Симиренко. – К.: Аграрна наука, 1995. – 456 с.
14. Симиренко В. Л. Часткове сортознавство плодів рослин / Том 2: груша, слива, вишня та черешня, жерделя, бросквіна / В. Л. Симиренко. – К.: Аграрна наука, 1996. – 464 с.
15. Симиренко Л.П. Крымское промышленное плодоводство / Л. П. Симиренко. – М., 1912. – 746 с.
16. Шеренговий П. З. Моє життя – в моїх сортах / П. З. Шеренговий. – Вінниця, 2011. – 168 с.
17. Шестопаль О. В. Л. П. Симиренко – фундатор економіки і організації промислового садівництва та його послідовники / О. В. Шестопаль. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 70 с.
18. Kondratenko P. V. Ecological Tolerance of Fruit Crops in Different Climatic Zones of Ukraine / P. V. Kondratenko, A. M. Silayeva // Acta Horticultural. – 2004. – N 618. – P. 527–533.
19. Sylayeva A. M. The Influence of Scion-Rootstock Compatibility on Pear Physiological and Biochemical Characteristics / A. M. Sylayeva, A.V. Dolid, V. I. Sayko // Acta Horticultural. – 2004. – N 636. – P. 181–190.
20. Sylayeva A. Frost resistance of strawberry plants under natural and simulated conditions / A. Sylayeva, V. Markovskyy // Referaty i doniesienia wygłoszone na XI ogólnokrajowym seminarium Grupy Roboczej “Mrozoodporność”. – Poznań, 1999. – P. 144–146.
21. Sylayeva A. Express-method for determining frost damages of apple fruits / A. Sylayeva, O. Kytayev, V. Torop // Ibid. – P. 147–152.
22. Sylayeva A. M. Etiology of physiological diseases / A. M. Sylayeva // Horticulture and Vegetable Growing (Lithuania). – 2000. – Vol. 19 (3). – P. 230–239.
23. Sylayeva A. M. Pear varieties of Ukrainian selection resistant to fire blight / A. M. Sylayeva, V. I. Sayko, T.O. Kaniuk, A.V. Dolid, V.G. Pylypenko // Horticulture and Vegetable Growing (Lithuania). – 2002. – Vol. 21 (3). – P. 44–54.

Кратко освещен жизненный и творческий путь выдающегося украинского ученого, генетика-садовода, профессора Владимира Симиренка. Проанализированы

основные достижения его научного наследия. Определены пути их воплощения в современном развитии садоводчества Украины.

Садоводство, история, Владимир Симиренко

The life course and creative development of eminent Ukrainian scientist, horticulturist, geneticist, Professor Vladimir Simirenko are briefly reviewed. The main achievements of his scientific heritage are analyzed. The ways of their realization in modern Ukrainian horticulture are determined.

Horticulture, history, Volodymyr Simirenko